

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.161.2 – 343.09

ВІРА МЕЛЕШКО

(Полтава)

КАЗКА «ЗАПОРОЖЦІ» ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО: ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ ЧИННИКИ

Ключові слова: літературна казка, фольклорна казка, поетика, контраст.

Проза Івана Нечуя-Левицького стала новим імпульсом розвитку української літератури, що виявилось, зокрема, у зверненні митця до історичної теми. Він представив її в науково-популярному (нариси «Перші київські князі Олег, Ігор, Святослав і святий Володимир й його потомки», «Український гетьман Богдан Хмельницький і козаччина», «Українські гетьмани Іван Виговський та Юрій Хмельницький», «Наша історія», «Хто були скіфи й сармати») та художньому (романи «Князь Єремія Вишневецький», «Гетьман Іван Виговський», драма «Маруся Богуславка» та ін.) тлумаченні. До «історичних» творів Нечуя-Левицького належить і літературна казка «Запорожці», написана у 1873 році; у цьому ж році надрукована у Львові; через рік, у 1874, – у Києві.

Якщо історичні романи прозаїка проаналізовано ґрунтовно, то казку згадувано лише принагідно, з уведенням її до шкільної програми представлено з методичної точки зору. Отже, назріла необхідність розглянути цей твір усебічно, виокремивши складники змісту та форми.

Для письменника запорожці були ідеалом українця, еталоном національного характеру. Навіть у творах, тема яких не пов'язана з козацькою добою, автор згадує козаків, «звіряючи» за ними сучасних земляків. У проблемно-ідеологічному романі «Хмари» знаходимо такі рядки: «Він був родом з Черкащини, давньої *козацької* (виділення наше – М.В.) сторони. Чудові, здорові там люде. ...не надивишся на людей, гарних, привітних та поставних. Чи йдуть чоловіки возами, то сидять гордо, мов ті *гетьмани*. Чи йдуть хлопці, – всі гарні, сміливі, високі, мов козаки *запорожці*» [3, с. 12].

Винісши в заголовок казки слово *запорожці*, Левицький наголошував: наша історія тримається на вільних героїчних людях.

За жанром «Запорожці» – літературна фантастична казка. Як і в народній казці, у казці Левицького 1) час умовний. Хоча окремі фрази, «як зруйнували Січ...» [3, с. 343], «ти стояла отут уже сто літ...» [3, с. 350], «А ще недавно наш дід чумакував...» [3, с. 357] та ін. підводять до висновку, що «діється у ХІХ ст.» [5, с. 179]. А ще час у творі Нечуя-Левицького, на відміну від фольклорної

казки, має значне ідейно-художнє навантаження. На початку «Запорожців» події відбуваються вранці, у фіналі – вночі. Вирушаючи Дніпром, Карпо по-вен сподівань, вірить, що буде щасливим, адже йому обіцяна кохана Олеся. Повернувшись додому в глуху північ, дізнається, що його батьківську хату продано, а Олеся «*вже давно повінчалась з другим лоцманом*» [3, с. 358]; 2) герої сталого віку: юнак, дівчина, старі й молоді козаки; 3) простір поділено на два виміри – цей світ і той світ. Цей світ – життя на землі, Україна XIX ст.; той світ – зачарована Запорізька Січ під водами Дніпра. Межа між світами плинна: Карпо потрапляє до підводної Січі; козак, перетворений на орла, виносить його назад тощо. Сам автор чітко говорить про два світи, наприклад: «...страху там зовсім не було *на тому світі*» [3, с. 344], 4) є незвичайність описуваного, чудесність, динамічність перебігу подій; 5) персонажі типові. Їх змальовано загальними рисами, вони ідеалізовані; 6) наявна гіперболізація. У зачарованій Січі козаки та гетьман моляться за Україну й «*од тієї козацької молитви страшно заревли пороги, задрижали обидва береги Дніпра, затрусилась земля на Україні, затрусився Київ на горах...*» [3, с. 349]; гетьман такий сильний, що не наважується обійняти Карпа: «*Я б тебе обійняв, та боюсь задушити тебе од моєї великої сили*» [3, с. 347]; 7) зустрічається явище метаморфози: дівчина Маруся перетворюється на калину; старий запорожець – на орла.

В основу твору покладено реальні (небезпечна робота лоцманів на страшних дніпрових порогах; становище українців у XIX ст.; життя козаків-запорожців) та фантастичні (зачарована Запорозька Січ, яка перебуває під водами Дніпра, характерництво тощо) події і явища.

Тема «Запорожців» – протиставлення героїчного минулого України, зосібно вільнолюбства запорожців, та сучасного підневільного становища люду. Минуле – це козацьке товариство, гетьман, які повсякчас пам'ятають про своє покликання – дбати про Україну: «*Ходімо ж, козаки, до церкви та спитаємо в Бога, що діяти нам, та помолимося Богу за Україну*» [3, с. 348].

Життя українців після знищення Січі, запровадження кріпацтва, тобто після втрати національної та соціальної свободи подано 1) алегорично: «*Чи бачите, що ...скрізь в'ються жовті гадюки, пашать полум'ям і повисались в українську землю. Ото ж польські пани, що ссуть кров з нашої землі. А чи бачите, як скрізь наче великими клубками в'ються черви або глистюки? Ото ж жиди, що висисають з нашої України останній сік! А чи бачите ви, як на зеленому полі плазують сірі комахки поміж тим гадом? То московське військо муштрується*» [3, с. 351-352]; 2) реалістично: «*де колись була Січ ...сліду козацького не зосталось, ...козацькі могили заросли бур'яном та огородиною...*» [3, с. 352]; «...бідні, бо нема з чого забагатіти. За поле плата велика, а тут і подушне плати, і на волость, і на школу... Та все плати та плати! І робимо, а нічого не маємо» [3, с. 356].

Нагадуючи своїм сучасникам про «*козацьких гетьманів, про славні давні діла на Україні*» [3, с. 347], автор утверджує ідею національно-історичної пам'яті, уславлює мужніх, сильних і красивих запорожців, славу та діяння яких, на жаль, призабули в Україні. «... Нечуй-Левицький не просто ідеалізує славне козацьке минуле, а створює словесний образ, символ пам'яті» [1, с. 30], – слушно твердить Тамара Гундорова.

Проблематика твору багатогранна. Письменник порушує національні, соціальні та історіософські проблеми. З-поміж національних центральне місце посідає проблема підневільного становища України: «...на гетьманських могилах колоністи-німці посадили картоплі» [3, с. 352]. Героїня казки Маруся Музиківна, опинившись у рідному селі через сто років, «не може стерпіти різючої різниці між вільним козацько-гетьманським минулим і сучасним» [4, с. 27], знову стає калиною. До соціальних належить найперше проблема нужденного існування українського люду («обідраний, як старець, пастух» [3, с. 354], «босий і обідраний хлопець» [там само], «Невістка була бідно убрана, в старій одежі, в товстій сорочці» [3, с. 357]), адже все тепер панське («— Чий се скот ви пасете? – Панський!» [3, с. 354]). Історіософська проблема: героїчне минуле більш сучасне, ніж зачаровано-приспане сьогодення («Вони [люди] зачаровані... То, бач, схопилося таке страшне повітря і вивіяло страшний сон на Україну, і люде разом так і послули...» [3, с. 352]).

Композиція казки «Запорожці» ґрунтується на обрамленні, у якому початок та фінал – це реалістичні картини життя українців ХІХ ст., та ретроспекції – «здійснено часове зміщення на сто років назад» [5, с. 173]. У творі поєднано минуле й сучасне, реальне і фантастичне.

Сюжет літературної казки Левицького наближений до особливостей сюжетної будови народних чарівних казок.

Експозиція – коротка, чітка. У ній повідомлено про місце події: «Над Дніпром, коло славних порогів, в селі Старому Кодаку...» [3, с. 338] та охарактеризовано головного персонажа – Карпа Летючого.

Зав'язка твору хоча й віддалено, але споріднена з таким же елементом сюжету фольклорних казок, у яких це «може бути наказ виконати певне завдання» [2, с. 444]. У «Запорожцях» Карпо отримав від отамана лоцманів доручення переправити через пороги «великий байдак якогось багатого купця» [3, с. 338].

Розвиток дії – динамічний: гребці, керовані Карпом Летючим, швидко та вправно поминули чотири пороги, стрімко наблизилися до останнього Діда-Ненаситця. Але раптовий порив вітру зніс байдак на бік, вода вхопила його, «як легеньку трісочку... понесла і кинула на лаву» [3, с. 340], каміння одбило «увесь ніс», а частина судна «зачепилась на скелі» [там само]. Інші лоцмани прямували на допомогу, та Карпо, потерпаючи за свою честь, «скочив в білу кипучу хвилю» [3, с. 341].

Основні події розгортаються в потойбіччі – під водами Дніпра. Один із запорожців пояснив лоцманові: «...ото, бач, як зруйнували Січ, а помочі нам не було де взяти, то наші характерники й зачарували Січ. З того часу наша Січ з островом, з гетьманом, з козаками от-тут! Нашу Січ поглинув Дніпро» [3, с. 343]. У тому світі Карпо зустрівся з гетьманом, Марусею-калиною, рід якої «і тепер живе на Україні... вже п'яте коліно» [3, с. 350-351]; помолився разом із запорожцями за Україну.

Кульмінація казки Нечуя-Левицького – політ-повернення Карпа та Марусі на землю, щоб дівчина дізналася, як ведеться людям в Україні: «...коли людям добре жити на Україні, то зоставайся там і кінчай свій людський вік; а коли людям погано жити, то ти вернешся до нас ...знов станеш ...калиною...» [3, с. 351].

Розв'язка твору – трагічна: Маруся знову стала калиною, а Карпо змушений покинути рідну Україну, помандрувати «за границю, аж за синій Дунай» [3, с. 358].

У «Запорожцях» важливу роль виконують позасюжетні елементи, насамперед пейзаж. Отже, крім Карпа Летючого та козаків є ще один герой – природа.

Нечуй-Левицький поєднує статичний і динамічний пейзажі. На початку казки автор подає такий опис природи: «Погода була тиха і ясна. Надворі був ранній теплий ранок. За Дніпром починало синіти небо червоною смугою. Вода в Дніпрі стала тиха і гладенька, як скло. А там, десь далеко внизу, стогнав, неначе під землею, перший поріг – Кодацький... На гладенькій, як дзеркало, воді почали скакати неначе білі кришки і, булькотячи, знов ховались у воду...» [3, с. 339]. Отже, це статичний пейзаж, на що вказують і епітети *тиха, ясна, теплий, гладенька* та порівняння «*вода, як скло, як дзеркало*» [там само]. Проте червоний колір на небі асоціюється з неминучою бідою, а білий – не лише з чистотою, а й небуттям, вічністю.

Наступний опис природи, де передано наростання бурі на Дніпрі («*Зашуміла вода і заревла*» [там само]), – динамічний. Дієслова *зашуміла, заревла, обривкала, присипала*, що показують «поведінку» води, та *загув, полетів, перенесло*, які передають вплив неспокійної води на рух байдака, порівняння «*судно загуло, як порожня бочка*» [3, с. 340] створюють відчуття стрімкості руху, але водночас віщують нещастя.

Далі в опис розбурханого Дніпра Нечуй-Левицький уводить метафоричні дієслова: «*Дід усе ревів та стогнав*», «*З води вставали дванадцять Дідових лав*», розлогі порівняння: «*ревів та стогнав, неначе десь ревла череда волів, неначе десь стріляли з гармати або дзвонили у великі дзвони*», «*появився білий гребінь, неначе біла грива величезного коня*» [там само]. Протиставлення білого та чорного кольорів – «*Сонце обсіпало гарячим світлом білі пороги й чорні Карпові кучері*» [там само] – є не лише попередженням про неминучу біду, а й нагадуванням про непередбачуваність природної стихії, з якою людині дуже важко сперечатися. Справді, кульмінацією першої частини твору стає опис загибелі судна та відчайдушної спроби гребців урятуватися. Причиною страшної катастрофи був останній поріг – Дід-Ненаситець. Тепер уже письменник акцентує на чорному кольорі: «*...вода вкрилась неначе чорними воронами*» [там само], художньо підсумовує: «*Пекло не було таке страшне, як Ненаситець!*» [там само].

Перехід від статичного до динамічного пейзажу Нечуй-Левицький поєднує з відтворенням змін у поведінці головного персонажа. Якщо в перші моменти руху по Дніпрі Карпо стояв коло стерна, «*як той явір високий*» [3, с. 339], «*гордо поглядав на Дніпро*» [там само], то в час збурення природи він «*крикнув*», «*не зоглядівся*», його серце «*дуже застукало*», в душі «*похололо*» [3, с. 340].

У другій, фантастичній частині казки описів природи теж багато. Вони різко контрастують із «земним» пейзажем, як контрастує буденність і свято, дійсність і мрія. У зачарованій Січі «*росте пишний сад, про якого тільки в казках розказують*» [3, с. 342], а все місце «*гарне, як рай*» [там само]. Прекрас-

на природа, тихе і ясне світло благодатно, заспокійливо впливають на Карпа Летючого. Гаї, луки, квіти (рожа, гвоздики, чорнобривці, півонії, левкої, фіалки), сади, у яких «щебетали соловейки, кували зозулі, туркотіли горлиці, щебетало всяке птаство» [3, с. 345], – така природа в іншому світі, природа, яка відбиває уявлення автора-українця про гармонію між вільним життям людини та прекрасним довкіллям.

У підводному козацькому світі є кілька куточків, які різняться між собою головню пейзажем. Перший – «тихе, супокійне місце, навкруги обставлене камінням. ...пишний сад... висіли спілі яблука та груші, червоніли вишні та черешні, червонів та жовтів спілий виноград... попід деревами стояли кам'яні лавки» [3, с. 344] – місце, де перебувають «старі Запорожці». Ще один куточок – «сад, весь зелений, весь засаджений квітками» [там само] – територія сивого кобзаря та козаків «середніх літ» [4, с. 345]. «Зелене поле» [там само] посеред гаю, який «блищав і світився» [там само], – то танцювальний майданчик. Там «танцювали молоді, хисткі, як очерет, козаки» [там само]. Наступний куток – діброва, у якій дерева стояли «темною рівною стіною», «було видно могили» з білими кам'яними хрестами та дубами. «То наше кладовище», – одказав козак» [3, с. 346]. Останній куток найбільш незвичний, казковий, величний – «гетьманська половина тієї Січі» [там само]. У гетьманському кутку росли дерева зі срібним листям і золотими яблуками та грушами, «з коралевими вишнями та черешнями, з кетягами винограду з дорогого каміння» [3, с. 346-347]. Сам же гетьман сидів під звичайним («простим» [3, с. 347]) дубом на камені.

Пейзажі, пов'язані з поверненням Карпа та Марусі на землю, відбивають нужденне підневільне життя селян: «на степу пасеться велика череда» [3, с. 354], обідрана повіточка, убога оселя посеред зеленого степу. Статичний сільський пейзаж передає ставлення автора до зображуваного, його співчуття до обездолених.

Отже, пейзажі використовуються і для більш повної характеристики персонажів, і для передачі авторської позиції стосовно зображуваного, віддзеркалюють уявлення українців про гармонію між людиною та природою.

Образи-персонажі літературної казки Нечуя-Левицького – це головний герой Карпо Летючий, запорожці, гетьман, дівчина-калина Маруся Музиківна, епізодичні образи старої жінки Музичихи, її невістки та простолюду.

Карпо Летючий – «молодий лоцман ...потомок славних Запорожців... мав... хист, ...вроду запорозьку» [3, с. 338], «Високий, чорнявий та кучерявий! Гарний з лиця, гарний з стану, кругом гарний, ще й до того сміливий!» [там само]; «як той явір високий» [3, с. 339]; «молоде лице, біла сорочка, червоний широкий пояс» [там само]. Так характеризує головного персонажа письменник, змальовуючи типовий образ українського юнака. Але подальша пряма авторська характеристика переконує в тому, що Нечуй-Левицький творить ідеального персонажа, вправного лоцмана, дещо запального. Своїм умінням він заслужив повагу й довір'я в лоцманського отамана, який «вірив йому, як самому собі» [3, с. 338]. Для розуміння подальших подій важливу роль відіграє авторське узагальнення про те, що в Карпа «смілива й горда душа» [3, с. 340].

Коли байдак лоцмана через раптовий боковий вітер зійшов з наміченого курсу, коли підступний камінь Крутько обкрутив його кругом себе, Карпо завис «над страшною безоднею» [3, с. 341]. І все ж міг урятуватися, адже інші човни помітили трагедію, плвли на допомогу лоцманові. Проте Летючому соромно, що він не виправдав сподівань отамана, не виконав своєї справи. Тому зі словами «Пропала навіки моя честь! Навіщо жити мені на світі!» юнак «скочив в білу кипучу хвилю» [3, с. 341]. Хоча провини молодого лоцмана в тому, що байдак зазнав катастрофи, не було; Карпо добре знав лоцманське ремесло, усе чинив правильно («виміряли байдак, зняли з його трохи ваги, приробили довжелезне стерно. Всі попереду сіли по українському звичаю, потім стали на коліна і помолились Богу» [3, с. 339]), то от природа виявилася сильнішою за людину. Переміг Ненаситець.

Потрапивши в інший світ, у зачаровану Запорозьку Січ, Карпо милується козаками – такі «вони були високі, рівні, дужі!» [3, с. 342]. Він чув про козаків раніше: «покійник батько децю розказував» [3, с. 343] та кобзарі.

Автор не один раз порівнює Карпа з птахом: «любив летіти стрілою ... через пороги, летіти птицею...» [3, с. 338]; «вилетів орлом на байдак» [3, с. 339], підкреслюючи поривність природи юнака, його повне відчуття власної свободи. Навіть прізвисько героя відповідає його вдачі («Летючий. 5. перен. Легкий, стрімкий» [6, с. 295]).

Левицький показує головного персонажа в екстремальних моментах його життя (таку тенденцію можна спостерегти і в історичних романах митця).

Отже, образ Карпа Летючого розкрито через пряму авторську характеристику, через його дії та вчинки.

Запорожці – узагальнений образ, національний тип, який репрезентує Україну минулої доби – вільну. Мешканці підводної Січі гордо свідчать перед Карпом: «Ми козаки-Запорожці!» [3, с. 343]. Вони носили «високі чорні шапки з червоними верхами, сині кунтуші...» [3, с. 342]; усі були «...гарні на вроду...» [3, с. 343].

Автор показує кілька поколінь запорожців. Про найстарших мовить пісенно: «На їх старих, поважних лицях спочивали думи» [3, с. 344]; козаків середніх літ подає у момент слухання думи «про славні діла на Україні» [3, с. 345]; наймолодших описує з неприхованою симпатією: «танцювали молоді, хисткі, як очерет, козаки ... ніби то літали вогні, ніби... блискала блискавка» [3, с. 345]. Згадує й тих, хто відійшов у вічність та спочивав на доглянутому кладовищі.

Як видно з тексту, між поколіннями козаків панує злагода, товариськість; найбільшу шану мають старі запорожці. Дотримуючись січової традиції, діди-козаки стали перед гетьманом, «не здіймаючи шапок» [3, с. 347].

Гетьман у творі Нечуя-Левицького – збірний образ, ідеальний, який увібрав у себе кращі риси багатьох козацьких ватажків: «Він був такий великий, як Палій. На гетьманові була висока шапка, а з шапки на бік висів золотий вершок, він був підперезаний золотим поясом і обутий в червоні чоботи з золотими підківками»; «держав булаву з щирого золота...»; «високий, як Палій, гарний, як Мазепа, сміливий, як Богдан Хмельницький. Його лице блищало, як раннє сонце» [3, с. 348]. Найбільше йому болить те, що в Україні доби Карпа Летючого

майже нічого не пам'ятають «про гетьмана й козаків» [3, с. 347], не згадують про славне минуле. Почувши, що «ніхто нічого не розказував» [там само] про козацтво, гетьман «важко зітхнув і поклав свою булаву на камінь» [3, с. 348]. Так автор фіксує лише зовнішню (фізіологічну) реакцію персонажа, за нею прихована внутрішня (психологічна). Козацький ватаг сприймає Карпа як знак від Бога чи українського народу. Певно, сподівається, що колись підводна Січ знову стане реально-земною.

Письменник наділяє гетьмана фантастичними здібностями: його думки «вилітали соловейками, сідали на дубові та співали» [3, с. 347], з його грізного погляду «знявся орел та й полинув під небо...» [там само] тощо. Козаки поважають гетьмана. Побачивши Карпа, вони відразу, відклавши всі свої справи, вирішують вести його до гетьмана.

«Олюднює» гетьмана його кохання до Марусі Музиківни: «дивився на неї довго-довго. Його грізне лице стало таке ласкаве, як у малого хлопця» [3, с. 350]. Маруся, розповідаючи Карпові про історію свого кохання до гетьмана, палко вигукує: «Який же гарний був! Які в його очі, які брови, які вуси! ... чудові чорні очі, і страшні, і гарні...» [3, с. 353].

Характеризуючи сучасників та козаків, Нечуй-Левицький удається до принципу контрасту. Так, голос козака «розсипався між скелями, як весняний перший грім» [3, с. 342], Карпо – «тихо обізвася» [3, с. 343]; усі козаки були «повбирані в гарну одержу» [3, с. 344], а «пастухи й чабани були пообдирані, босі або в драних постолах. На свитках були самі за себе латки» [3, с. 354].

Твір має мовностильову своєрідність.

У казці подибуємо групи слів, пов'язані з 1) лоцманською справою: лоцман, лоцман на порогах, байдаки, пороги, забори, керманич, отаман, стерно, шамнути, гребки, лава, гребці, Зелений камінь, камінь Крутько; сюди також належать і назви дніпровських порогів: Кодацький, Звонецький, Сурський, Лохлиський, Дід (Ненаситець); 2) укладом життя козаків: Запорозька Січ, характерники, гетьман, кунтуші, січовий курінь, булава; 3) буттям селянства: череда, корови, воли, бички, свині, пастухи, чабани, свитки, хутір, село, куток, поля, пшениця, панське, баштани, огудиння, овес, млин, балка, причілок, подушне, вишивані рушники, ґрунт, заробітки, повіточка, сорочка.

Звертання, вжиті автором у казці, відбивають особливості стосунків між лоцманом і гребцями: «друзі»; поміж козаками: «шановне товариство», «ясновельможний гетьмане». До Карпа козаки, гетьман звертаються словами «хлопче», «хлопчику», «сину мій любий, сину мій милий», а Маруся – «козаче». Марусю ж кличуть «дівчино», один раз з уст гетьмана чути «Марусе».

Дуже часто у творі зустрічаються вирази з лексемами *птиця*, *летіти*: «любив [Карпо] *летіти* стрілою», «[Карпо] *летіти* *птицею*», «*вилетів орлом* на байдак»; «Він [Карпо] почув, що в нього виростають *орлині* отаманські *крила*»; «байдак *полетів*, як *птиця*», «байдак *полетів*, неначе *птиця*», «байдак *полетів*... рівно, як стріла», «байдак... *летів*, як стріла», «байдак *полетів*», «судно й знов *полетіло*, як стріла», «Карпо... спускається на землю, як обережна *птиця* спускається з неба на землю», «козаки *танцювали*, неначе *птиці літали*». Пояснення цьому знаходимо в репліці старого запорожця, який перекинувся орлом, щоб винести з-під води Карпа й Марусю:

«– На що ти, *орле*, так високо піднімаєшся? – спитав Летючий.

– Бо я Запорожець і люблю простор. А де більше волі, більше простору, як не тут, у небі під хмарами, – промовив орел» [3, с. 351].

Казка «Запорожці» – справжній гімн волі, нагадування сучасникам автора про героїку минулих днів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гундорова Т. Утопія «характерника» Нечуя (Левицького) / Тамара Гундорова // Київська старовина. – 1992. – № 4. – С. 30 – 31.
2. Лановик М. Українська усна народна творчість : підручн. / Мар'яна Лановик, Зоряна Лановик. – 2-е вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2003. – 591 с.
3. Нечуй-Левицький І. Запорожці // Збір. творів: У 10 т. / Нечуй-Левицький І. – К. : Наукова думка, 1965. – С. 338-358.
4. Погребенник В. Іван Нечуй-Левицький (Іван Левицький). 1838-1918 / В. Погребенник // Українська мова та література. – 2004. – № 21. – С. 17–29.
5. Приходько І. Іван Нечуй-Левицький проти «обрусення» народів / Інна Приходько // Березіль. – 1998. – № 9-10 – С. 170-187.
6. Тлумачний словник української мови [уклад. Ковальова Т. В., Коврига Л. П.]. – Харків : Синтекс, 2002. – 672 с.

ВЕРА МЕЛЕШКО

СКАЗКА «ЗАПОРОЖЦЫ» ИВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦКОГО: ЭЛЕМЕНТЫ ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЯ

В статье раскрыты формально-содержательные (тема, идея, проблематика, способы характеристики персонажей, художественные особенности) литературной сказки Ивана Нечуя-Левицкого «Запорожцы». Впервые сделан комплексный анализ этой сказки украинского писателя.

Ключевые слова: литературная сказка, фольклорная сказка, поэтика, контраст.

VIRA MELESHKO

FAIRY-TALE «ZAPOROZHCIANS» BY IVAN NECHUI-LEVITSKIY: FORMAL-CONTENT CAUSES

The formal-content (topic, idea, problems, contexture, characters, artistic images, stylistic devices) of literary fairy tale by Ivan Nechui-Levitskiy «Zaporozhians» were retraced in the article. Therefore the complete analysis was accomplished for the first time.

Key words: literary fairy-tale, folklore fairy-tale, poetics, contrast.

Одержано 22.02.2011 р., рекомендовано до друку 25.05.2011 р.